

Van Wijtvliet

door

B. de Keijzer

Inleiding

Op 9 oktober 1270 verklaarden Jan van Wijtvliet, en diens zwager Everdei van Alblas, af te zien van wraakneming op de burgers van Keulen vanwege het doden van Jan II, heer van Heusden, en de gevangenenneming van Dirk van Heusden.¹ De vraag is hoe zij verwant waren aan de familie Van Heusden, omdat er weinig bekend is over de familie Van Wijtvliet.

Gelukkig heeft Nico van Dinther zich in 2022 met deze problematiek bezig gehouden. Hij heeft de resultaten van zijn onderzoek gepubliceerd waarvan dankbaar gebruik is gemaakt.² Vooral zijn inleiding met betrekking tot de geografie van het gebied waar de waterloop Wijtvliet heeft gelopen is belangwekkend.

Voor wat betreft de verwantschap met de familie Van Heusden houdt hij het er op dat Willem van Wijtvliet misschien gehuwd was met een dochter van Arnoud II van Heusden en Machteld van Heinsberg. Op grond van chronologische overwegingen lijkt deze aanname plausibel.

Toch heb ik gemeend om de familie Van Wijtvliet opnieuw aan een onderzoek te onderwerpen om steun te zoeken voor deze aanname. Helaas blijkt dat er over de oudste generaties te weinig gegevens voorhanden zijn om de aanname verder te onderbouwen.

De toenaam komt onder verschillende spellingsvormen voor, zoals: Wytfliet, Witfliet, Withfliet, Wifliet, Wifvliet, Wiichvliet, Wychfliet. In deze publicatie in de genormaliseerde spelling ‘Wijtvliet’, zoals die door wijlen Jacob Kort in de leenkamerrepertoria is gehanteerd, aangehouden.

Emmen, 2025 (afgesloten 10 april).³

Heraldiek

Opvallend is dat het geslacht Van Wijtvliet in hun wapen aanvankelijk twee beurtelings gekanteelde dwarsbalken voerde om later in te ruilen voor drie wielen (2:1). Mogelijk verwijzen de wielen naar de verwantschapsrelatie met de Heren van Heusden. De drie wielen worden ook aangetroffen op het zegel van Jan van Wijtvliet, bastaard van Jan II, hertog van Brabant en Limburg, bij Elzebeen van Wijtvliet. Hij voert een leeuw met een schuinstreep beladen met drie wielen.⁴ De kleuren zijn: ‘in een zwart veld een gouden leeuw met een blauwe schuinstreep (Brabant)⁵ beladen met drie wielen (Wijtvliet)’. De kleur van de wielen is

¹ B. de Keijzer, *De Keulse oervede oorkonden, 1270-1271* (Emmen, 2025). Gepubliceerd op HoGenDa.

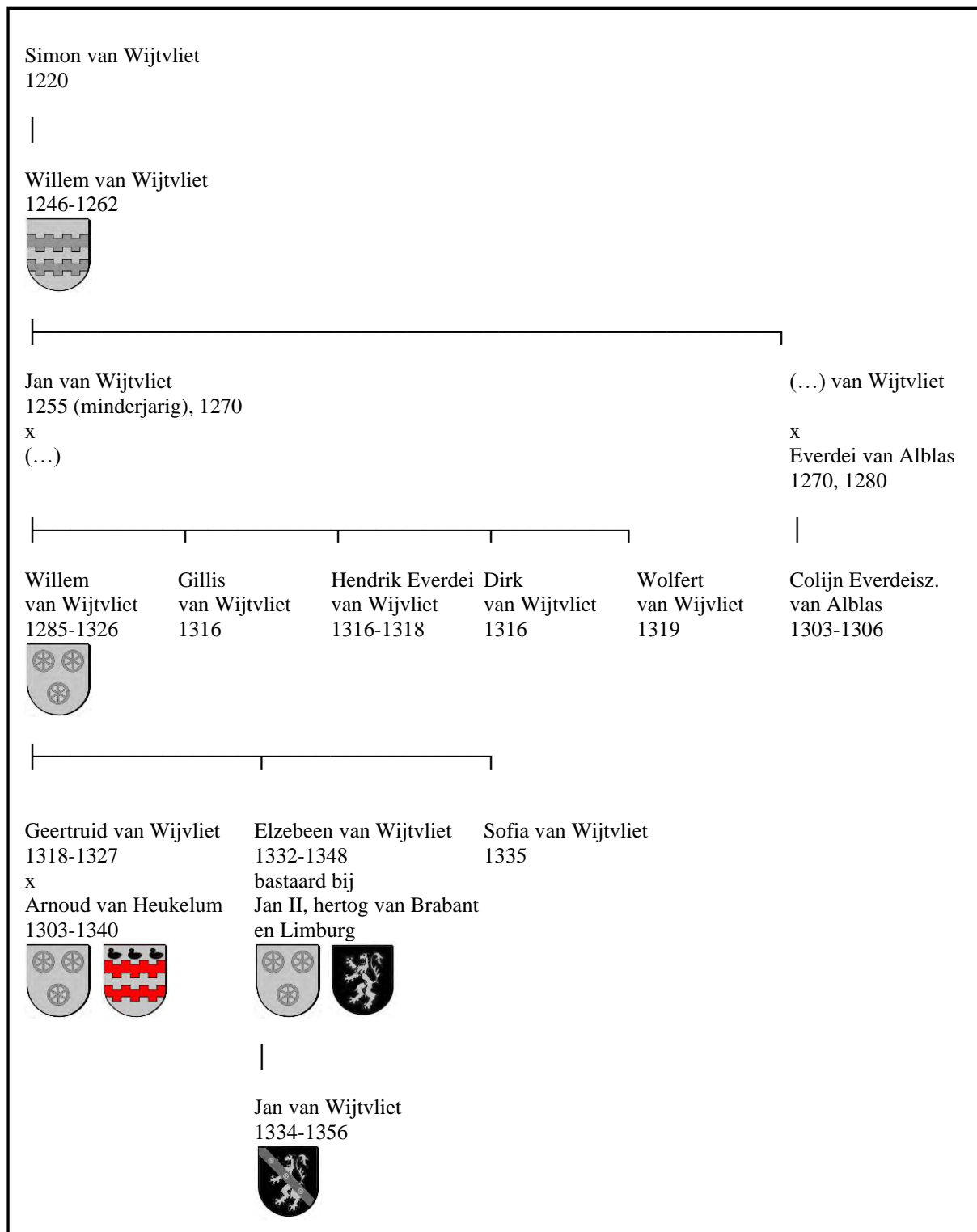
² N.L. van Dinther, *Genealogie (van de) oudste generatie(s) van Wijtvliet* (z.pl., 2022).

³ Eventuele aanvullingen en verbeteringen op deze publicatie s.v.p. richten aan de webmaster van HoGenDa: webmasters@onsvoorgeslacht.nl

⁴ De Raadt, deel IV, blz. 277 (met verwijzing naar de afbeelding, genummerd 1162).

⁵ A.H. Hoeben, *Noord-Brabants wapenrepertorium*. Deel I (Helmond, 2001), blz. 229.

onbekend en om het zichtbaar te maken zijn ze in een heel lichte grijs tint op de schuinstreep geplaatst. Ook de kleuren van de andere wapens van Wijtvliet zijn onbekend en derhalve in grijs tinten uitgevoerd (geneagram 1).

Geneagram 1. Wapenschouw.

Ligging Tiesselinswaard

De toenaam van het geslacht is ontleend aan de 'Wifliet'. Dit was de verbinding van de Oude Maas met de Dubbel.⁶ Deze verbinding liep langs het ambacht Scobben en Everocker en de Tiesselingswaard (afb. 1), waar zij geood waren.

Afb. 1. Uitsnede kaart van Holland omstreeks 1300

Genealogie

I. *Simon Wijtvliet*, vermeld 1220.

Graaf Willem I geeft in juli 1220 en keur aan de burgers van Dordrecht, onder de getuigen o.a. Symon de Witfliet.⁷

Kind:

1. *Willem van Wijtvliet*, volgt II.

II. *Willem van Wijtvliet*, heer van Wijtvliet, ridder (1246), 'nobilis homo' (1262), vermeld 1246-1262.

Nicolaas van Putten beleent op 26 februari 1246 Nikolaas en Jan, zonen van Willem Obolus etc., getuige o.a. 'domino Willemo de Wiichvliet'.⁸

Heer Willem van Witvliet, neemt op 27 oktober 1255 de tiend van Scobbene, met uitzondering van de tiend van de priester alsmede van wat tot de inkomsten van diens kerk behoort, voor de duur van vijftien jaar in erfelijke pacht van de deken en kapittel van de Dom te Utrecht tegen

⁶ OSU no. 1364, d.d. 27-10-1255 (voetnoot).

⁷ OHZ I no. 406, d.d. juli 1220.

⁸ OHZ II no. 679, d.d. 26-2-1246.

22 pond Hollands per jaar. ‘Wilhelmus, dominus de Wifliet, (...) nos de cimas in Scobbene, sitam inter Wifliet et Gammerecht (...) Johannes, filius, noster’. Getuigen: ‘nobilium virorum Iohannes, domini de Hoisden, Wilhelmi, domini de Strine’.⁹ Hij zegelt de oorkonde (afb. 2).

Afb. 2. Zegel van Willem van Wijtvliet (1255).¹⁰
(*Corpus Sigillorum Neerlandicorum*)

In een opgave uit het jaar 1262 van de bezittingen en goederen van de abdij van Sint Truiden in Babiloniënbroek blijkt dat de abt en het convent de helft van de grote en kleine tienden, en heer Willem van Wijtvliet, ridder, de andere helft bezitten.¹¹

Kinderen:

1. *Jan van Wijtvliet*, volgt III.
2. (...) *van Wijtvliet*, tr. *Everdei van Alblas*, vermeld 1270, 1280.

Op 9 oktober 1270 legt graaf Floris V vast dat Jan Persijn, Willem en Floris van Brederode, Nicolaas van Cats, Jan van Wijtvliet en Everdei van Alblas ten overstaan van hem op verzoek van heer Dirk van Heusden, hun verwant, verklaard hebben af te zien van wraakneming op de burgers van Keulen voor het doden van diens broer Jan van Heusden en de gevangenneming van Dirk zelf tijdens de door dezen ondernomen aanslag op de stad.¹²

Op 21 januari 1280 neemt Jan, zoon van wijlen heer Hendrik van Alblas, 2/3^e van de tienden van de ‘Dekenspolre’ in het noordelijk deel van Alblas in erfelijke erfpacht van de deken en het kapittel van Sint Marie te Utrecht, geassisteerd met zijn voogd Everdei.¹³ Jan, zoon van wijlen heer Hendrik van Alblas, ridder, staat op 14 september 1280 bij wijze van bijlegging van een geschil dienaangaande, een derde van de tienden

⁹ OHZ II no. 1069, d.d. 27-10-1255; OSU no. 1364, d.d. 27-10-1255.

¹⁰ Beschrijving: 1. omschrift: +S’WIL[-]JELM[-]HICFLIET
2. kenmerken: rond, ca. - mm, witte was, beschadigd.
3. zegelbeeld: vroeggotisch schild.
4. wapen: twee beurtelings gekanteelde dwarsbalken.

¹¹ H. Pirenne, *Le livre de l’abbé Guillaume de Ryckel (1249-1272). Polyptique et comptes de l’Abbaye de Saint-Trond au milieu du XIIIe siècle* (Brussel, 1896), blz. 162: ‘de tota villa sive parrochie Babilonic, habet abbas et ecclesia Sancti-Trudonis medietatem majorum et minorum decimarum, et dominus Willelmus de Wifflit, miles, nobilis homo, habet aliam medietatem’.

¹² OHZ III no. 1534, d.d. 9-10-1270.

¹³ OHZ IV no. 1890, d.d. 21-1-1280.

van de noordzijde van Alblas af aan heer Nicolaas van Souburg, ridder, die dat deel in erfelijke pacht zal houden van de kanunniken van Sint Marie te Utrecht, en staat, ingeval de tienden van Blokweer en Nesse hem mochten worden toegewezen, ook een deel daarvan aan heer Nikolaas af, en kent heer Nikolaas bovendien de tienden van een halve hoeve toe. Dit met medeweten van ‘domina Agnes mater mea, Iohannes de Wonne vitricus meus, Gerardus de Merwede, avonculus meus, Ghiso Dukinc, Gerardus de Scye, Iohannes de Almesvoete, Everdey et Daniel de Alblaes, Iohannes filius Batte, et Wilhelmus filius Gerardi’.¹⁴

Uit dit huwelijk:

1. *Colijn Everdeijsz. (Colijn van Alblas)*, vermeld 1303, 1306, overl. voor 23 november 1345,¹⁵ tr. *Machteld*, vermeld 1306, dr. van Willem Blaskin.

Op 5 november 1303 wordt er een uitspraak gedaan tussen enerzijds heer Jan van Henegouwen en anderzijds Willem van Wendelnesse, Gillis van Berendrecht, Willem van Wychvliet, Reinborch Gheyse Ghevendochter Uternisse, en Colyn Everdeysz., over de onderlinge twist over het goed, gelegen in Tiesselinswaard, waarbij ‘wy Colyn Everdeysse buten setten, des es omme die Grave seghet dat Everdeys syn vader den thiende quite scaut, daer wy noch meer waerheyden of soecken willen tusschen nu ende derthien daghe die naest comet, jof te rechte ende te vonnisse hier binnen setten’.¹⁶

Colijn Everdeisz. wordt op 25 november 1306 beleend na opdracht uit eigen met een halve hoeve land, waarop zijn vader op placht te wonen, gelegen Oud-Alblas, te komen op zijn oudste zoon bij Machteld, dochter van Willem Blaskin.¹⁷

III. *Jan van Wijtvliet*, vermeld 1255, 1270.

Opmerking

Gezien de voornamen van de zoons Gillis, ‘Hendrik Everdei’ en Wolfert lijkt het er sterk op dat zijn echtgenote uit Zeeland afkomstig is. Een neef zou kunnen zijn Hendrik Everdei, die in 1290 onder de Zeeuwse edelen wordt genoemd, en in Zuid-Beveland woonde.¹⁸

Op 9 oktober 1270 legt graaf Floris V vast dat Jan Persijn, Willem en Floris van Brederode, Nicolaas van Cats, Jan van Wijtvliet en Everdei van Alblas ten overstaan van hem op verzoek van heer Dirk van Heusden, hun verwant, verklaard hebben af te zien van wraakneming op de burgers van Keulen voor het doden van diens broer Jan van Heusden en de gevangenneming van Dirk zelf tijdens de door dezen ondernomen aanslag op de stad.¹⁹

¹⁴ OHZ no. 1918, d.d. 14-9-1280; OSU no. 2053, d.d. 14-9-1280.

¹⁵ Kort, Leenkamer Strijen (1979), blz. 132-133 leen 90).

¹⁶ Van Mieris II, blz. 35, d.d. 5-11-1303.

¹⁷ Kort, Leenkamer Strijen (1979), blz. 132-133 leen 90).

¹⁸ OHZ IV no 2451, 2452, d.d. maart 1290; no. 2490, d.d. 12-6-1290.

¹⁹ OHZ III no. 1534, d.d. 9-10-1270.

Kinderen:

1. *Willem van Wijtvliet*, ambachtsheer in de Tieselenswaard, en van Schobben en Everokker (1304), ridder (1316), vermeld 1285-1326, stichter van het kapittel van Munsterkerk (ca. 1300),²⁰ overl. voor 18 juni 1327.

Willem, abt van Sint Truiden, enerzijds en Willem van Wijtvliet en de gemeente van Babiloniënbroek anderzijds wijzen in oktober 1285 scheidslieden aan die uitspraak zullen doen in hun geschil over het patronaatsrecht van de kerk van Babiloniënbroek. Bezegeld door de abt, Willem en Wijtvliet en Jan, heer van Heusden.²¹ Op 22 april 1286 erkennen de parochianen en gemeente van Babiloniënbroek dat het patronaatsrecht van hun kerk, waarover zij en geschil hadden met de abt en het convent van Sint Truiden, aan de abt en het convent toebehoren.²² Bezegeld door o.a. Willem van Wijtvliet (afb. 3).²³

Afb. 3. Zegel van Willem van Wijtvliet (1285).²⁴
(Archief Abdij Sint Truiden)²⁵

Op 5 november 1303 wordt er een uitspraak gedaan tussen enerzijds heer Jan van Henegouwen en anderzijds Willem van Wendelnesse, Gillis van Berendrecht, Willem van Wychvliet, Reinborch Gheyse Ghevendochter Uternisse, en Colyn Everdeysz., over de onderlinge twist over het goed, gelegen in Tiesselinswaard, waarbij ‘wy Colyn Everdeyssone buten setten, des es omme die Grave seghet dat Everdeys syn vader den thiende quite scaut, daer wy noch meer waerheyden of soecken willen tusschen nu ende derthien daghe die naest comet, jof te rechte ende te vonnisse hier binnen setten’.²⁶

²⁰ Hildo van Engen, Het kapittel van Munsterkerk, In: *Historische Reeks Land van Heusden en Altena*, deel 17 (2008), blz.82-83.

²¹ OHZ no. 2239, d.d. oktober 1285.

²² OHZ no. 2262, d.d. 22-4-1286.

²³ De Raadt, deel IV, blz. 277.

²⁴ Beschrijving: 1. omschrift: S’WILELMI-DE-WIFFLIT
2. kenmerken: rond, ca. - mm, groene was, beschadigd.
3. zegelbeeld: vroeggotisch schild.
4. wapen: drie wielen met zes spaken (2:1).
5. opmerking: volgens De Raadt was één wiel bezaaid met blokjes, maar misschien bedoelde hij het veld.

²⁵ De afbeelding van dit zegel is te vinden in de publicatie van Van Dinther.

²⁶ Van Mieris II, blz. 35, d.d. 5-11-1303.

In de lijst van de leenmannen van Putten en Strijen omstreeks 1304 wordt Willem van Wijfvliet genoemd met zijn leen roerende van hofstede van Strijen: ‘Item Willem van Wijfvliet ‘t ambocht van Scobben also verre als ‘t Willem van Scobben was ende v lb. uter Nessen’.²⁷

Op 7 juni 1309 neemt Willem van Wijtvliet, ridder, op zich om toezicht te houden op de sluis van 18 voet, gelegen in Maasdam, die de afwatering van het land van Heusden moest waarborgen.²⁸ Simon van Benthem, ridder, baljuw van Zuidholland, verklaart op 3 oktober 1309 dat heer Willem van Wijtvliet heeft verklaart dat hij van het gemene land van Heusden 600 pond Holland heeft ontvangen vanwege zijn toezicht op de sluis.²⁹ Op dezelfde dag worden voor de ontvangst van het geld kwitanties afgegeven onder het schepelzegel van Dordrecht en van hemzelf.³⁰

Op 21 november 1316 verkoopt Hendrik Willemsz. van Dubbelmonde het goed van de kinderen van wijlen Boudewijn van Dubbelmonde aan heer Jan van der Dussen voor 100 pond, dat wordt betuigd door Willem van Wijtvliet, ridder, en Gillis, (Hendrik) Everdei en Dirk van Wijtvliet, diens broers.³¹ Heer Willem van Wijtvliet verpand op 15 april 1317 voor 80 pond Hollands aan Jan Wissenz. zijn gerecht, visserij e.d., gelegen in de Tieselenswaard, tussen Schoonhout en Schoblandsambacht.³²

Willem van Wijfvliet, ridder, legt op 17 oktober 1325 een verklaring af inzake de strijd tegen het stapelrecht.³³ Willem van Wijfvliet legt op 1 oktober 1326 een getuigenis af over de landscheiding tussen Brabant en Holland; ‘Ic Willem van Wichvliet, ridder, dat ic knape des Heren van Striene’.³⁴

Kinderen:

1. *Geertruid van Wijtvliet*, vermeld 1318-1327, tr. *Arnoud van Heukelum*,³⁵ heer van Leyenburg, knaap (1311), ridder (1318) vermeld 1303-1340, zn. van Otto van Arkel, heer Heukelum en (...) van Heemskerk. Hij tr. 2^e Mechteld de Cock van Waardenburg, vermeld 1343, 1369, dr. van Gerard I de Cock van Waardenburg en Johanna van Buren.

Willem de Hollander wordt bij overdracht door Willem van Wendelnesse, ridder, zijn vader, op 18 juni 1318 beleend door Geertruida, dochter van heer Willem van Wijtvliet, gehuwd met Arnoud van Heukelum, ridder, met de tiende in het ambacht van Willem van Endelesse, waarbij als getuigen aanwezig zijn Hendrik Everdei van Wijtvliet, Arnout Gerardsz. van der Eik.³⁶ Bezegeld door Arnoud van Heukelum en Geertruid van Wijtvliet (afb. 4).

²⁷ Hoek, Leenmannen Putten en Strijen, blz. 66; Kort, Leenkamer Strijen (1979), blz. 53 (leen 41).

²⁸ Kort, Heusdense charters, no. 49, d.d. 7-6-1309.

²⁹ Kort, Heusdense charters, no. 51, d.d. 3-10-1309.

³⁰ Kort, Heusdense charters, no. 52 en 53, d.d. 3-10-1309.

³¹ Kort, Leenkamer Altena (1985), blz. 188 (leen 16).

³² Kort, Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse waard (1996), blz. 311 (leen 126).

³³ Van Mieris II, blz. 364, d.d. 17-10-1325; Berkelbach van der Sprenkel, no. 673, d.d. 17-10-1325.

³⁴ Van Mieris II, blz. 402, d.d. 1-10-1326.

³⁵ Vermeulen, Bouwsteen en Toetssteen, deel IIa, blz. 34-38.

³⁶ HUA, Verzameling Van Buchel-Booth inv.nr. 17, fol. 53v, d.d. 30-7-1318 (zie: bijlage 1); J.C. Kort †, *Repertorium op de lenen van Leyenberg en Wijtvliet, 1318-1683*. Gepubliceerd op HoGenDa. (Zie: bijlage 1).

Afb. 4. Zegel van Arnoud van Heukelum, ridder, (rechts)³⁷ en Geertruid van Wijtvliet (links)³⁸ (1318).
(Foto Het Utrechts Archief)

Op 27 augustus 1319 wordt Ver Geertuida, gehuwd met Arnout van Heukelum, beleend met het gerecht, gelegen in Tieselenswaard, behoudens het recht van sluis en verpanding aan Jan Wissenz.³⁹

In het leenboek van Jan II, hertog van Brabant, aangelegd omstreeks 1327 komt heer Arnoud van Heukelum, ridder, voor als leenman met 3 ½ morgen bouwland, gelegen bij Doeveren in het land van Heusden.⁴⁰ Graaf Willem geeft op 18 juni 1327 aan Geertruyd, vrouw van Arnoud van Heukelum, al het ambacht dat heer Willem Wijtvliet in Tieselenswaard had.⁴¹ Waarna op 27 juli 1327 Arnout van Heukelum, ridder, gehuwd met Geertuida, dochter van heer Willem van Wijtvliet, bij overdracht door Jan Wissenz., uit Duiveland, wordt beleend met het gerecht, gelegen in Tieselenswaard.⁴²

2. *Elzebeen van Wijtvliet*, vermeld klooster te Gerresheim (Düsseldorf) als kanonesse (1332), daarna als ‘dekenisse’ van 20 december 1343 tot en met 2 februari 1348,

-
- ³⁷ Beschrijving: 1. omschrift: +SIG[-]JVM·ARNOVT[-]KELEM
2. kenmerken: rond, ca. - mm, groene was, beschadigd.
3. zegelbeeld: vroeggotisch schild.
4. wapen: twee beurtelings gekanteelde dwarsbalken vergezeld in van drie merletten in het schildhoofd.
- ³⁸ Beschrijving: 1. omschrift: +S'GEERTVIT[-]ARNOLDI·DE·HOKELEM
2. kenmerken: rond, ca. - mm, groene was, beschadigd.
3. zegelbeeld: een staande vrouwfiguur met rechts en links een vroeggotisch schild.
4. wapens: rechts: twee beurtelings gekanteelde dwarsbalken vergezeld van drie merletten in het schildhoofd, en links: drie wielen (2:1).
5. opmerking: het wapen heraldisch links (Wijtvliet) is onduidelijk afgetekend omdat de herautstukken niet zijn herkend; het lijken op het eerste gezicht schuinkruisjes, maar daarvoor zijn er teveel lijntjes te zien.
- ³⁹ Kort, Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse waard (1996), blz. 311 (leen 126).
⁴⁰ Galesloot, Leenboek van Brabant, blz. 14: ‘Dominus Arnoldus de Hukelem, miles, iiii dimidium jugera terre arabilis sita in terre de Heusden apud Doeveren’.
⁴¹ Muller, Regesta Hannonensia, blz. 80, d.d. 18-6-1310.
⁴² Muller, Regesta Hannonensia, blz. 80, d.d. 27-7-1327; Kort, Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse waard (1996), blz. 311 (leen 126).

memorie 9 april.⁴³ Zij was maîtresse van *Jan II, hertog van Brabant en Limburg* (1294), geb. 27 september 1275, overl. Tervueren 27 oktober 1312, begr. Brussel, zn. van Jan I, hertog van Brabant en Margaretha van Vlaanderen.

Op 30 juni 1347 oorkondt Jan van Wijtvliet, heer van Blaersveld, dat hij van heer Jan, bisschop van Utrecht, en van het sticht Utrecht, de halve tiende in Babiloniënbroek in leen heeft ontvangen en dat hij aan zijn moeder, vrouwe Elzebeen, ‘dekenisse van Gherresheim’, het vruchtgebruik hieruit heeft gegeven.

Bastaardzoon bij Jan II, hertog van Brabant en Limburg:

1. *Jan van Wijtvliet*,⁴⁴ heer van Blaersfeld (1347-1356) en van Cuijk (1352-1356), burggraaf van Heusden (1335-1356), ridder, vermeld 1334-1356, overl. tussen 17 augustus 1356 en 5 oktober 1356, tr. 1^e *Margaretha Pipenpoy*, vrouwe van Blaersfeld, dr. van Rudolf Pipenpoy, tr. 3^e (1348) *Margaretha van Huldenberg*, tr. 3^e (1349) *Margaretha van Neveken*, dr. van Ingelbert van Neveken.

3. *Sophia van Wijtvliet*, vermeld 1335.

Heer Willem van der Bosch, ridder, deelde in zijn testament, gedateerd 28 augustus 1335, aan verschillende personen legaten uit w.o. aan juffrouw Sofie van Wijtvliet. Zij kreeg 5 pond per jaar; na haar overlijden zou het bedrag ten goede komen aan de kanunnikessen van Gherichem (Gerresheim) voor een uitdeling bij zijn jaargetijde, dat van zijn ouders en zijn vrouw. Ook kreeg Sofia een zilveren beker met een verguld deksel, geheten ‘guldencop’, die Jan, zoon van de koning van Franrijk, aan de testateur had geschonken, met een kleine zilveren betel van de testateur.⁴⁵

2. *Gillis van Wijtvliet*, vermeld 1316.
3. *‘Hendrik Everdei’ van Wijtvliet*, vermeld 1316, 1318.
4. *Dirk van Wijtvliet*, vermeld 1316.

Kind:

1. *Jan van Wijtvliet*, vermeld 1369.

Jan, bisschop van Luik en graaf van Loon, oorkondt op 11 april 1369 dat hij in het geschil met Jan van Wijtvliet Dircksz. over de tiende te Babiloniënbroek, daarvoor in bezit van wijlen Mechtelt van Riede, met hem overeengekomen is dat allereerst Jan van Wijtvliet de achterstallige tiende zal heffen, die nog niet door de neef van de bisschop, de heer van Arkel, en anderen van zijnentwege zijn geïnd, en voorts dat Jan de 100 pond zal krijgen, die Claes Mallant Johan Mallantszn. nog schuldig is, en tenslotte, dat heer Robrecht van Drongelen, kanunnik van de Dom te Utrecht, in de jaren 1369 en 1370 deze tiende voor de bisschop zal verkopen, waarvan de opbrengst over 1369 geheel aan Jan zal

⁴³ Hugo Weidenhaupt, *Das Kanonissenstift Gerresheim*, in: *Düsseldorfer Jahrbuch. Beiträge zur Geschichte des Niederheins*. Band 46 (Düsseldorf, 1954), blz. 87.

⁴⁴ Zie: Wikipedia. Geraadpleegd 2-3-2025. Hij wordt in de aanhef Jan van Wijtvliet genoemd.

⁴⁵ Martin W.J. de Bruijn, *Cnodingen en Dicberingen. De bezitters van grote huizen in de stad 's-Hertogenbosch en hun entourage. Deel I. Het geslacht Van den Bosch* (Utrecht, 2015), blz. 20.

toekomen en die over 1370 voor 2/3^e deel, terwijl 1/3^e deel aan de bisschop zal blijven.⁴⁶ Jan van Arkel, bisschop van Luik, oorkondt op 23 juli 1369 dat hij gelet op het verlangen van vrouwe Mechteldis, weduwe van heer Herbert de Riede, ridder, dat de tiend in Babiloniënbroek, die zij vroeger in leen had ontvangen, na haar dood grotendeels ten goede zou komen van het in Heesbeen op te richten zusterklooster etc., waarbij Jan Dircksz. van Wijtvliet, wapendrager van het Bisdom Utrecht, beweerdelijk erfgenaam van vrouwe Mechteldis wordt genoemd.⁴⁷

5. *Wolfert Heer Willems broeder van Wijtvliet*, vermeld september/oktober 1319.⁴⁸

⁴⁶ Bavel, Heusden Cisterciënzerkloosters, no. 86, d.d. 11-4-1369.

⁴⁷ Van Bavel, Heusden Cisterciënzerkloosters, no. 88, d.d. 23-6-1369.

⁴⁸ B. de Keijzer, *Elisabeth van den Bergh, de vrouw van Wouter van Langerak, en een zoenovereenkomst uit 1319* (Emmen, 2020). Gepubliceerd op HoGenDa. NA, Archief van de Graven van Holland, inv.nr. 289, fol. 4v-5r, d.d. september/oktober 1319.

Bijlagen

1. Leenbrief voor Willem den Hollander, d.d. 30-7-1318.⁴⁹

Allen etc. Ic Gheertruyt, haren Waillaems dochter van Wiefliet ende haren Arnouts wijf van Hokelom, ridder, make cont, dat voor mi quam ende voor minne manne heer Willam van Wendelnesse, ridder, ende droech mi op alsucks tiende alshi van mi houdens was, ende gelegen in heer Willems ambachte voorschr. in Vorensater waerde, gemeen metter Cano. vanden Briele, met alsucker smael tiende als daer toe behoort, ende dese voorseijde tiende heb ic vervliet Willem den Hollander Willaems zone van Wendelsnesse ende sine erfnamen ende sine nacomelingen van mi te houden ende van minen nacomelingen tote enen rechten erfleen. Hier over waren Henric Everdeij van Wifliet ende Arnout Gheraertszone vander Eijcke also mine manne. Ende omdat ic Geertruyt voorschr. wille dat dit vast ende stade, ende wel gehouden bleven, soe heb ic dese leene bezeghelt mit minen zegel. Ende om die meere seeckerheit ende vestenese soe hebbe ic Arnout van Hokelem, ridder, dese leene beseghelt met minen zeghel met ver Geertrude, minen wijve, want si deser voorschr. anighe bij minen wille gedaen hevert. Ghegeven int jaer ons heeren anno ccc^o ende achtiene des sondaech voor S. Peters daghe te midde zomer.

⁴⁹ HUA, Verzameling Van Buchel-Booth (toegang 355), inv.nr. 17, fol. 53v, d.d. 30-7-1318.

Verwijzingen naar gedrukte bronnen en literatuur

Corpus Sigillorum Neerlandicorum. *De Nederlandsche zegels tot 1300* ('s-Gravenhage, 1937-1940). [CSN]

H. van Bavel O. Praem, *Inventaris van het archief van de Heusdense Cisterciënzerkloosters Mariënkroon en Mariëndonk* ('s-Hertogenbosch, 1972). Rijksarchief in Noord-Brabant. Inventarisreeks nr. 10 [Heusdense Cisterciënzerkloosters]

J.W. Berkelbach van der Sprenkel, *Regesten van oorkonden betreffende de Bisschoppen van Utrecht uit de jaren 1301-1340* (Utrecht, 1937). [Oorkonden Bisschoppen]

L. Galesloot, *Le livre des Feudataires de Jean III, duc de Brabant* (Bruxelles, 1865). [Leenboek van Brabant]

C. Hoek, Leenmannen van de heren van Putten en Strijen, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 25 (1970). [Leenmannen Putten en Strijen]

A.C.F. Koch (ed), *Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot 1299*. [OHZ]

Deel I: eind van de 7^e eeuw tot 1222 ('s-Gravenhage, 1970).

Deel II: 1222 tot 1256 (Assen/Maastricht, 1986).

Deel III: 1256 tot 1278 (Assen/Maastricht, 1992).

Deel IV: 1278 tot 1291 (Assen, 1997).

Deel V: 1291 tot 1299 (Den Haag, 2005).

J.C. Kort, Repertorium op de lenen van de hofstede Strijen, 1290-1650, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 34 (1979). [Leenkamer Strijen]

J.C. Kort, Repertorium op de lenen van de hofstede Putten, 1229-1650, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 34 (1979). [Leenkamer Putten]

J.C. Kort, Repertorium op de lenen van de Hofstede Altena, 1232-1650, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 40 (1985). [Leenkamer Altena]

J.C. Kort, *Inventaris van de in 1441 geregistreeerde Heusdense charters*. Archief van de graven van Holland. Uitgave: Vereniging Heemkundekring Onsenoort. Monografieënreeks nr. 3 (Nieuwkuijk, 1985). [Heusdense charters]

J.C. Kort, Repertorium op de grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard, 1276-1650, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 51 (1996). [Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard]

Frans van Mieris, *Groot Charterboek der Graaven van Holland, van Zeeland en Heeren van Vriesland, beginnende Met de eerste en oudste Brieven van die Landstreeken, en eindigende met den dood van onze Gravinne, Vrouwe Jacoba van Beyere, in 4 delen* (Leyden, 1753-1756). [Van Mieris]

P.L. Muller, *Regesta Hannonensia. Lijst van Oorkonden betreffende Holland en Zeeland, 1299-1345, die in het charterboek van Van Mieris ontbreken* ('s-Gravenhage, 1882). [Regesta Hannonensia]

S. Muller (e.d.), *Oorkondenboek van het Sticht Utrecht tot 1301*. [OSU]

Deel I: 695-1197 (Utrecht, 1920).

Deel II: 1198-1249 ('s-Gravenhage, 1940).

Deel III: 1249-1267 ('s-Gravenhage, 1949).

Deel IV: 1267-1290 ('s-Gravenhage, 1954).

Deel V: 1291-1301 en supplement op de delen I-V 966-1296 ('s-Gravenhage, 1959)

J.-Th. de Raadt, *Sceaux Armoriés des Pays-Bas et des Pays Avoisinants. Recueil historique et héraldique*. Deel I en II (Bruxelles, 1898), deel III (1900), deel IV (1901). [Sceaux Armoriés]

Henri J.J. Vermeulen, *Bouwsteen en Toetssteen. Een overweging van de bronnen en methoden van de genealogie gecentreerd rond het Gelderse geslacht De Cock* (Groningen, 2020). Academisch proefschrift [Bouwsteen en Toetssteen]

Deel Ia: tekst - algemeen

Deel Ib: kwartierstaten en geneagrammen

Deel IIa: tekst – familie De Cock

Deel IIb: geneagrammen algemeen

Internet

Registers van de Hollandse grafelijkheid, 1299-1345. Bewerking van ruim 3.500 oorkonden openbaar te raadplegen op de website van het Huygens ING (www.huygens.knaw.nl).

Repertoria op de leenkamers. Alle bewerkingen (repertoria) van leenkamers, ook de niet gepubliceerde, zijn voor iedereen openbaar te raadplegen op de Hollandse Genealogische Databank (www.hogenda.nl).

Collectie Groesbeek. De collectie Groesbeek bestaat uit een kaartstelsel, dat is samengesteld tussen 1925 en 1994 door mr. J.W. Groesbeek, vooral van belang bij onderzoek in de provincie Noord-Holland en openbaar te raadplegen (www.collectiegroesbeek.nl).

Afkortingen

HUA Het Utrechts Archief

NA Nationaal Archief